

Yumuşak Güçte Eğitim ve Yükseköğretim

Fırat Güzeldağ*

Makale Geliş Tarihi: 23/06/2024

Makale Kabul Tarihi: 19/09/2024

DOI: 10.35675/befdergi.1503782

Öz

Güç, uluslararası ilişkilerde temel bir kavram olup devletler arasındaki etkileşimlerde belirleyici rol oynamaktadır. Realizm, liberalizm ve konstrüktivizm gibi teoriler gücün doğasını farklı açılardan incelemektedir. Realizm, devletlerin güç ve güvenlik arayışında olduğunu savunurken, liberalizm uluslararası iş birliği ve normların önemini vurgulamaktadır. Konstrüktivizm ise fikirler, normlar ve değerlerin etkisine odaklanmaktadır. Sert güç, askeri ve ekonomik baskıya dayanırken, yumuşak güç kültürel çekicilik, diplomasi ve eğitim aracılığıyla etki oluşturmaktadır. Joseph Nye tarafından geliştirilen yumuşak güç kavramı, kültür, siyasi değerler ve politikaların çekiciliğine dayanmaktadır. Eğitim ve onun bir parçası olan yükseköğretim yumuşak gücün önemli bir aracı olarak, devletlerin uluslararası alanda cazibe ve etki yaratmasını sağlamaktadır. Uluslararası öğrenciler ve sahip olunan eğitim sistemi, bir devletin yumuşak gücünü artırarak küresel düzeyde daha güçlü bir etki oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, güç, uluslararası ilişkiler, yumuşak güç, yükseköğretim

Education and Higher Education in Soft Power

Abstract

Power is a fundamental concept in international relations, playing a decisive role in interactions between states. Theories such as realism, liberalism, and constructivism examine the nature of power from different angles. Realism argues that states are in pursuit of power and security, while liberalism emphasizes the importance of international cooperation and norms. Constructivism focuses on the impact of ideas, norms, and values. Hard power relies on military and economic pressure, whereas soft power creates influence through cultural appeal, diplomacy, and education. The concept of soft power, developed by Joseph Nye, is based on the attractiveness of culture, political values, and policies. Education, including higher education, is a vital tool of soft power, enabling countries to create attraction and influence on the international stage. International students and the its education system enhance a country's soft power, creating a stronger global impact.

Keywords: Education, power, international relations, soft power, higher education

*Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler, Ankara, Türkiye, firat.guzeldag@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9214-6506

Kaynak Gösterme: Güzeldağ, F. (2024). Yumuşak Güçte Eğitim ve Yükseköğretim. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(43), 2601-2626.

Giriş

Güç kavramına tarihsel bir yaklaşım

Güç, başkalarını etkileyebilme ve yönlendirebilme kabiliyeti olarak kabul edilebilecek bir yeti olup hayattaki her türlü ilişki ve etkileşimin yönlendirici tarafında güç unsuru bulunmaktadır. İnsanlığın var olduğu en eski dönemlerden itibaren gücü elinde bulunduranlar sayesinde toplumsal dönüşüm sağlanmış, kazananlar kaybedenleri yönetmiş ve yönlendirmiştir (Art & Waltz, 1999). Türk Dil Kurumu'na göre ise güç; siyasi, sosyal, ekonomik, askeri vb. bakımdan karşısındakini etkileme kapasitesi; bir ulus, bir ordu veya benzerinin ekonomik, siyasi, endüstriyel ve askeri manada sahip olduğu potansiyel olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2019, s.994). Güç kavramı eski zamanlardan günümüze kadar süre gelen bir kavram olması ve hayatın içinde her şeyi etkileme potansiyelinden dolayı uluslararası ilişkilerde de önem arz etmektedir.

İnsanın güçle birlikte şekillenen doğası, onun kurmuş olduğu en önemli yapılanmalardan biri olan devlette ve devletlerin temel ögesi olduğu uluslararası ilişkilerde de varlık göstermiştir. Bu nedenle güç, uluslararası ilişkilerin de önemli kavramlarından biri olarak kabul edilmektedir. Uluslararası ilişkilerin ve siyasetin temel hedefinin güç olduğu, devletlerin güç yarışıyla birlikte siyasi arenada ilişkide bulduklarını dile getirilmektedir. Nasıl ki bir insanın gücü elinde bulundurmasıyla birlikte çekiciliği ön plana çıkıyorsa, bir devletin de diğer devletler arasında gücüyle birlikte kazandığı konum onu çekici kılmakta ve merkezi bir konuma oturtmaktadır. Bu nedenle devletler çıkarlarını korumak için güç elde ederek diğer devletler arasında ve üzerinde söz sahibi olma önceliğini elde etmek isteyerek hareket etmektedirler (Morgenthau, 1993).

Güç kavramı, devlet idaresindeki otoriteyi ve bu idarenin devamlılığını, herhangi bir tehlike anında gösterilebilecek potansiyel kontrol mekanizmasını ifade etmektedir. Uluslararası ilişkilerin ve politikaların temel amacı güç sahibi olmaktır. Güç, bir devletin hem kendi varlığını devam ettirebileceğinin hem de bir başka devlet üzerinde hâkimiyet kurabileceğinin yegâne göstergesidir (Brown & Ainley, 2013). Bir başka deyişle güç sahibi olan bir devlet, uluslararası ilişkilerde diğer devletleri kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirebilen bir konumdadır. Bu durum, devletin sahip olduğu kaynaklar, yetenekler ve etkileme kapasitesi ile doğrudan ilişkilidir. Güç, genellikle askeri, ekonomik, politik ve kültürel boyutlarıyla ifade edilir ve bu unsurlar devletin diğerlerine karşı olan etkisini belirler. Bu kapsamda, uluslararası ilişkiler alanında gücün teorik olarak kavramlaştırılması hususunda realizm, liberalizm ve konstrüktivizm olmak üzere başlıca üç yaklaşım dikkat alınması ve değerlendirilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Tablo 1.

Uluslararası İlişkilerde Temel Teoriler ve Güç Yaklaşımları Tablosu (Walt, 1998, s.38)

	Realizm	Liberalizm	Konstrüktivizm
Temel Teorik Önerme	Kendi çıkarları odaklı devletler güç veya güvenlik kaygısıyla rekabet etmektedir. Devletin gücü mutlaklır.	Demokrasinin yaygınlaşması, küresel ekonomik ilişkilerin yoğunlaşması ve uluslararası örgütlerin etkinliğinin artması barışı pekiştirecektir	Uluslararası politika ikna edici fikirler, kolektif değerler, kültür ve toplumsal kimliklerce paylaşılmaktadır.
Temel Analiz Birimi	Hükümet türlerinden bağımsız olarak devletler.	Devletler, uluslararası kuruluşlar ve ticari çıkarları savunan ekonomik aktörler	Yeni fikirlerin destekçileri, ulusötesi eylemci ağları ve sivil toplumlar kuruluşlar
Temel Ana Bileşenler	Ekonomik güç ve özellikle askeri güç	Yumuşak Güç. Uluslararası kuruluşlar, ekonomik değişim, demokrasinin teşviki	Fikirler ve Değerler
Modern Teorisyenler	Hans Morgenthau, Kenneth Waltz	Michael Doyle, Robert Keohane	Alexander Wendt, John Ruggie

Güç teorisindeki realist paradigmanda devletler temel analiz birimleri olup, kendi çıkarları odaklı devletler güç ve güvenlik kaygısıyla rekabet etmektedir. Bu yaklaşıma göre, devletler, anarşik bir uluslararası sistemde hayatta kalmak ve çıkarlarını maksimize etmek için sürekli olarak güç ve güvenlik peşinde koşmaktadır. Her devlet, kendi egemenliğini ve varlığını korumak adına diğer devletlerle rekabet etmek zorunda kalmaktadır. Bu rekabet, askeri kapasite artırımı, stratejik ittifaklar kurma ve ekonomik güç biriktirme gibi yollarla kendini göstermektedir. Liberalizmde, siyasi gücün yalnızca devletin doğası veya maddi kaynaklarıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda aktörler arasındaki ilişkilerden kaynaklanan dinamikleri de içerdiğini öne sürmektedir. Bu bakış açısına göre, devletler hala uluslararası ilişkilerde başat aktörlerdir, ancak analiz birimi olarak sadece devletlerle sınırlı kalmamaktadır. Liberalizm, uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları ve çok uluslu şirketler gibi devlet dışı aktörlerin de önemli roller oynadığını kabul etmektedir. Bu devlet dışı aktörler, uluslararası iş birliği ve normların oluşumu gibi süreçlerde etkili olabilmekte ve bu süreçler, devletlerin karar alma ve etki alanlarını da etkileyebilmektedir. Devletlerin gücü, yalnızca askeri veya ekonomik kapasiteye dayanmamakta aynı zamanda diplomatik yetenekleri, uluslararası ittifakları ve küresel normlara uyum sağlama kapasiteleri ile de şekillenmektedir. Bu yaklaşımlardan üçüncüsü ise Soğuk Savaş'ın sona ermesinden itibaren uluslararası politikada yaşanan değişimlere açıklık getirebilen konstrüktivizmdir. Konstrüktivizm, uluslararası ilişkilerde fikirlerin,

normların ve değerlerin merkezi rolünü vurgulamaktadır. Bu teori, uluslararası politikanın yalnızca maddi güç unsurlarından ibaret olmadığını, aynı zamanda ikna edici fikirler, kolektif değerler, kültür ve toplumsal kimlikler tarafından şekillendirildiğini öne sürmektedir. Konstrüktivist bakış açısına göre, devletlerin ve diğer uluslararası aktörlerin davranışları, paylaşılan inançlar ve normlar aracılığıyla belirlenmektedir. Uluslararası sistemin sosyal olarak inşa edildiğini ve bu sistemdeki aktörlerin kimliklerinin ve çıkarlarının, zamanla evrilen sosyal etkileşimler ve paylaşılan anlayışlar sonucunda oluştuğunu savunmaktadır. Diğer bir deyişle, devletlerin ve diğer aktörlerin uluslararası arenada nasıl davrandıklarını anlamak için, maddi güç unsurlarının ötesine geçerek sosyal ve ideolojik dinamikleri de dikkate almayı gerektirir.

David Baldwin'e göre sadece gücün önemi konusunda değil aynı zamanda gücün doğasına yönelik de bir mutabakat sağlanamamıştır (Baldwin, 2013, s.273). Gücü bir nitelik, özellik veya yapı biçimi olarak kabul eden görüşler de bulunmaktadır. Uluslararası ilişkilerde gücün en büyük önemi, bir devletin başka bir devlet üzerinde davranışsal gücünü kullanarak isteklerini kabul ettirebilecek konuma gelmesidir. Güç böylece anlam kazanmaktadır. Ancak gücün sabit bir formda kalmadığını, özellikle zamana bağlı olarak unsurlarında değişiklik meydana geldiğini söylemek mümkündür. Her dönemde güç unsurları farklı şekilde değişmiştir. Devletler farklı dönemlerde kimi zaman ticaret, kimi zaman nüfus veya başka bir unsur üzerinden güçlerini inşa etmişlerdir. Nye'nin değerlendirmesine göre her dönemde güç unsurları değişmiştir. Devlet odaklı yapılan bu değerlendirme güç unsurlarının özellikle belli dönemlerde askeri güç, belli dönemlerde maddi güç üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Günümüzde ise bu değerlendirmelerin odağında bilgi ve teknoloji kaynaklı gücün yükselişe geçtiği söylenebilir. Dünya tarihindeki güç dengelerinin yüzyıllar boyunca nasıl değiştiğini ve farklı dönemlerde farklı devletlerin hangi kaynaklarla güç elde ettiğine ilişkin değerlendirme Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Lider Devletler ve Asıl Güç Kaynakları Tablosu (Nye, 1990, s.34)

Dönem	Lider Devlet	Asıl Kaynak
16.Yüzyıl	İspanya	Külçe altın, sömürge ticareti, paralı ordular, hanedan bağları.
17.Yüzyıl	Hollanda	Ticaret, sermaye piyasaları, donanma.
18.Yüzyıl	Fransa	Nüfus, kırsal endüstri, kamu yönetimi, ordu.
19.Yüzyıl	İngiltere	Sanayi, siyasi uyum, finans ve kredi, savunması kolay coğrafi ada konumu.

20.Yüzyıl	ABD	Ekonomik ölçek, bilimsel ve teknik liderlik evrensel kültür, askeri güçler ve ittifaklar, liberal uluslararası rejimler, işlemsel iletişim merkezi.
-----------	-----	---

16. yüzyılda İspanya, külçe altın, sömürge ticareti yani ekonomik nedenler ile paralı ordular ve hanedan bağları sayesinde lider devlet konumuna gelmiştir. İspanya'nın Amerika kıtasındaki kolonilerinden elde ettiği altın ve gümüş gibi değerli metaller, güçlü paralı orduları ve siyasi gücünü pekiştiren hanedan bağları, bu dönemdeki asıl güç kaynaklarıdır. 17. yüzyılda Hollanda, ticaret, sermaye piyasaları ve güçlü donanması ile ön plana çıkmıştır. Hollanda'nın küresel ticarete ve ekonomik büyümede öncü hale gelmesinde bu faktörler etkili olmuştur. 18. yüzyılda ise Fransa, büyük nüfusu, güçlü kırsal ekonomisi, etkili kamu yönetimi ve güçlü ordusu ile lider devlet olmuştur. 19. yüzyılda İngiltere, Sanayi Devrimi ile sanayi üretiminde öncü olmuş, siyasi istikrar ve güçlü finansal sistemlerle ekonomik güç kazanmış ve ada konumunun sağladığı savunma avantajını kullanarak liderliğini pekiştirmiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise ABD, büyük ekonomik ölçeği, bilimsel ve teknik ilerlemeleri, kültürel etkisi, güçlü askeri ittifakları ve iletişim teknolojileriyle lider güç olmuştur. Ayrıca, liberal uluslararası rejimlerin şekillendirilmesinde de önemli bir rol oynamıştır. Ancak, son dönemde devlet düzeyinde uygulanan politikalar ABD'nin küresel arenada bir gerileme sürecine girmesine sebep olmuştur. Göçmenlere yönelik politikalar, savaşlar, silahlanmanın artması, askeri yaptırım gücünün artması, ırksal ayrımcılık gibi meseleler ABD'ye zarar vermektedir. Özellikle Donald Trump döneminde iç ve dış politikadaki yaklaşımlar sebebiyle 2017 yılından itibaren ABD ile pek çok ülke arasında çeşitli sebeplerden dolayı krizlerin yaşanması da ABD'nin cazibe merkezi konumuna zarar vermiştir (Şahin & Çifçi, 2022). Sonuç olarak 20 ve 21. yüzyılın en önemli aktörlerinden biri olan ABD, uygulamış olduğu hatalı politikalar yüzünden yumuşak güç potansiyelinde düşüş yaşamaktadır.

Devlet yapılanmasının ilk ortaya çıktığı dönemde iki farklı devletin orta noktada buluşmak yerine, askeri kaynakları üzerinden, daha çok birbirlerini tedirgin ederek sert güç odaklı güç savaşı içerisinde buldukları bir siyasi ilişki ağı söz konusuydu. Diğer bir ifadeyle, devletlerin birbirleriyle ilişkilerinde çıkar çatışmalarının olmasıyla birlikte ilk olarak sert güç tarih sahnesine çıkmış olup sert güç, askeri alanda dayanağı olan ve askeri güce bağlı olarak devletlerin diğer devletlere karşı zor kullanarak karşı koymasını içeren güçtür. Zamanla teknolojinin gelişmesi, güvenlik anlayışının değişmesi, küreselleşme ve siyasi aktörlerin yeni görünüm kazanmasıyla birlikte sert güç etkisini yitirmeye başlamıştır. Devletlerin savaş isteğinin yerini, askeri güçle birlikte diğer dinamiklerin bir araya geldiği ve devletin dış siyasetteki imajına dayalı olan yumuşak güç almıştır. Diğer taraftan sert güç çeşitli silahlarla gerçekleştirildiği ve sonuca yönelik olarak her türlü şiddeti içerdiği için ilkel bir mücadele yöntemi olarak görülmektedir. Bahsedilen şiddet durumları birçok insan ölümüne yol açtığı için insanlık ayıbı olarak da kabul edilmektedir. Bu noktada özellikle insanlığın modern yaşama geçmesiyle birlikte sert güç kullanımı devletlerin dış siyasette imajını

zedeleyen -tamamen vazgeçmelerine yeterli olacak kadar değil- bir taktik olarak da değerlendirilmeye başlanmıştır.

Tarihsel süreçte insanlığın değişmesi ve gelişmesi güç kavramına yönelik bakış açısının da değişmesine de neden olmuştur. Zira bundan elli sene evvel güç denildiğinde akla daima “sert güç” diğer bir deyişle devletlerin sahip olduğu askeri güç gelmekteydi. Askeri güç, bir diğer devletin bakış açısıyla kendisine yönelik tehdit algısı oluşturmakta, bu nedenle de iki veya daha fazla devlet arasındaki ilişkileri, askeri gücün sahibi lehine düzenleyen mekanizma olmaktadır. Sert güç; savunma ve askeri alanlarda başvurulan bir kavramken, ülkelerin algılarının zaman içinde değişmesi bazı durumlarda sert gücün yetersiz kalmasının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Sert güç kavramının muhtevasında bulunan saldırı ve savunma durumları oldukça maliyetlidir. (Medin & Koyuncu, 2017). Ancak modern dünya, insanlığın aklıyla birlikte gelişim gösterirken istek ve beklentilerin yalnızca “sert güçle” elde edilemeyeceğini göstermiş, aklın üretim gücünün sınırsızlığına bağlı olarak “yumuşak güç” kavramını yaşamımıza dâhil etmiştir.

Yumuşak güç, sert gücün aksine devletin aralarındaki ilişkileri bürokrasi, anlaşma ve çözümlenmeyle birlikte düzenleyebilecekleri fikrine dayanmaktadır. Arkasında sert güçten daha büyük bir yaptırım olan, ancak bu yaptırım modern dünyanın nezaket kuralları içerisinde saklayan yumuşak güç, devletlere kendi potansiyellerini kullanabileceklerini göstermelerini, diğer bir deyişle “aba altından sopa göstererek” istediklerine ulaşabileceklerini taahhüt etmektedir (Nye, 2004, ss.18-20).

Yumuşak Güç Kavramı

Joseph S. Nye tarafından literatüre kazandırılan yumuşak güç kavramı, ilk kez 1990 yılında “Bound to Lead” adlı kitapta bahsedilmiştir. Nye, gücü sevgiye benzetmiş olup tıpkı sevgi gibi ölçülmesi zor ve yönlendirici bir kavram olarak değerlendirmiştir. Gücün önemli bir parçası olan sert gücü bir devletin başka bir devletin pozisyonunu değiştirebilmek için askeri veya ekonomik güç kullanarak havuç veya sopaya başvuran bir güç türü olarak ele alırken; yumuşak gücü ise bir devleti sahip olduğu değerler, refah seviyesi, fırsatlar gibi hususlar nedeniyle ona hayranlık duyan ülkelerin, o ülkeyi takip etmesi ve izlemesi olarak tanımlamaktadır (Nye, 2004, ss.1-11). Nye’ a göre başkalarının seçimlerini dönüştürme, değiştirme ve şekil kazandırma yeteneği yumuşak gücü oluşturmaktadır. Sert gücün aksine yumuşak güçte baskı veya zorlama gibi unsurlar bulunmamaktadır. Yumuşak güçte önemli olan şey karşı tarafı kendi tarafına çekmektir. Yumuşak güç; devletlerin diplomasi, iletişim, kültürel ilişkiler ve politikalar, ekonomik ilişkiler ve insani yardım gibi yollarla başta devletler olmak üzere diğer ulusal ve uluslararası aktörlerin politikalarını etkileyebilme kapasitesine ifade etmektedir. Bir devletin yumuşak gücünün oluşmasında, sahip olduğu kültürel kimlik, uyguladığı demokrasinin derinliği, ekonomik gelişmişliği ve diplomasi alanındaki ikna kabiliyeti ve popüler kültürü önemli rol oynamaktadır. Ancak şu da unutulmamalıdır ki Nye’ a göre

yumuşak ve sert güç birbirleriyle ilişkili kavramlardır. Her iki kavram da karşı tarafın davranışlarını etkilemeyi amaçlamaktadır. Her iki kavram arasındaki önemli fark ise; davranış ve kaynaklarda gerçekleşmektedir. Sert güç kaynakları emir halinde bir tutum sergilerken; yumuşak gücün tutumu kendine çekme halindedir (Medin & Koyuncu, 2017). Bir diğer ifade ile hem yumuşak gücün hem de sert gücün ulaşmak istediği amaç aynı fakat bu amaca giden yolları farklıdır.

Diğer taraftan, Nye'in güç kavramına yönelik getirmiş olduğu bu yeni bakış açısı ve yaklaşım akademik ve siyasi camiada kafa karışıklığı da yaratmıştır. Bu karışıklıkları gidermek için birçok çalışma yapılmış ve yumuşak güç ile sert güç kavramlarının davranışsal ve kaynak temelli yaklaşımları sistematize edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Fan (2008) sert güç ve yumuşak güç yaklaşımlarını karşılaştırmalı olarak açıklamaya çalışmıştır:

Tablo 3.

Sert Güç ile Yumuşak Gücün Karşılaştırılması Tablosu (Fan, 2008, s.151)

Sert güç	Yumuşak güç
Zorla veya ikna yoluyla başkalarının tutumlarını değiştirme kabiliyeti	Cazibe yoluyla başka aktörlerin tercihlerini şekillendirme kabiliyeti
Askeri ve ekonomik güç	Kültürel güç
Cebir, kuvvet	Birlikte hareket etme, nüfuz
Mutlak	Göreceli, bağlama dayalı
Somut, ölçülmesi kolay, belirli bir seviyeye kadar tahmin edilebilen	Soyut, ölçülmesi zor, öngörülemez
Aidiyeti belirli	Aidiyeti belirsiz, kaynağı birden fazla
Devlet veya kuruluşlarca kontrol edilen	Çoğunlukla devlet dışı aktörler, kontrol edilemeyen
Dışa dönük, eylem, iten	İçe dönük, tepki/müdahale, çeken
Doğrudan, kısa vadeli, anında etki	Dolaylı, uzun vadeli, gecikmeli etki
Dış politikalarda tezahür eden	Ulus markalama yoluyla yayılan

Sert Güç ile Yumuşak Gücün Karşılaştırılması Tablosu (Fan, 2008, s.151)

Bu tablo, sert ve yumuşak güç arasındaki ayrımları ve birbirlerine karşı avantaj ve dezavantajlarını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Sert güç, cebir ve kuvvet kullanımı ile ilişkilendirilirken, yumuşak güç birlikte hareket etme ve nüfuz etme ile ilişkilendirilmektedir. Sert güç mutlak ve somut bir yapıya sahip olup ölçülmesi kolay

ve belirli bir seviyeye kadar tahmin edilebilmesi mümkündür. Yumuşak güç ise göreceli ve bağlama dayalıdır; soyut, ölçülmesi zor ve öngörülemez olarak değerlendirilmektedir. Sert güç doğrudan ve belirgin etkiler yaratırken, yumuşak güç daha ince ve uzun vadeli etkiler oluşturmaktadır.

Yumuşak gücün ilk aşamada nasıl işlediğini anlayabilmek için, yumuşak gücün doğasında var olan sert güçten koparılması gerekmektedir. Ancak bu noktada ilk sorun ortaya çıkmaktadır: Nye makalelerinde yumuşak/sert güç ikilemine farklı şekillerde yaklaşmaktadır. Ayrıca, her ne kadar Nye “yumuşak güç sert güce ihtiyaç duymamaktadır” (Nye, 2004, s.9) şeklindeki ifadesiyle iki güç türü arasında net bir ayırım yapmak istese de, bu iki güç türü arasında belirgin bir ayırım ortaya koyamamaktadır. Örneğin sert gücün askeri ve ekonomik kaynaklar tarafından üretilen bir güç olduğu, yumuşak gücün ise bu kapsam dışında kalan her şey olduğu sonucu çıkarılabilmektedir. Ancak bir devletin sahip olduğu yumuşak gücü genellikle askeri ve ekonomik gücünden kaynaklanan güvenilirliği ile desteklenir. Bu nedenle, iki güç türü arasında kesin bir ayırım yapmak zordur ve gerçek dünya senaryolarında bu güçler arasındaki etkileşimleri ve dengeyi anlamak daha karmaşık bir analiz gerektirmektedir.

Yumuşak gücün araçları arasında pek çok unsur yer almaktadır. Bu unsurlar arasında müzik, dizi, eğitim, sinema ve dil öncelikli olarak yer almaktadır (Medin ve Koyuncu, 2017, s.839). Örneğin, sinema çok uzun yıllardan bu yana propaganda amaçlı kullanılmıştır. Toplumların birbirini etkileme istekleri eski zamanlardan süregelmektedir. Geçmişte okuryazar sayısının yetersizliği ve kitle iletişim araçlarının her evde bulunmayışı sinemayı toplumun tutumunu şekillendirmek için önemli bir araç haline getirmiştir. Özellikle toplumu eğitmek amacıyla eğitici filmlerden faydalanılmıştır (Akyıl, 2017, s.136). Amerika Birleşik Devletleri; dış politikasını sürdürmek için sinemadan oldukça yararlanmışır. ABD, Hollywood Sineması ile kendi değerleri üzerinden hem iç hem de dış kamuoyunu eylemleri ile ilgili bilgilendirmektedir. Böylece kamuoyuna kendisinin gelecekte yapacağı hamlelere meşruiyet hazırlamaktadır. Bununla birlikte Hollywood filmleri, Amerikan tarzı kültürün toplumlara aktarılması konusunda da etkin bir rol oynamaktadır.

Bir diğer önemli yumuşak güç araçlarından biri de eğitimidir. Eğitim, bir devletin refah sağlayıcısı olarak her zaman önemlidir. Eğitimle birlikte bir ülkedeki insan gücü niteliksel olarak güçlenmekte ve ekonomiye katılmaktadır. Dünyadaki birçok devlet güçlendirmeyi başardığı eğitim sistemiyle birlikte refah düzeyinde de önemli aşamalar kaydetmiştir. Avrupa Birliği ve ABD ülkelerinin dünyanın en büyük ekonomilerinin olması yanısıra özellikle eğitim konusunda dünyanın ileri gelen ülkeleri arasında yer alması tesadüf değildir. QS ve THE gibi üniversite sıralama kuruluşlarının listelerinde dünyanın en başarılı yükseköğretim kurumları arasında ağırlıklı olarak ilk 100 sıralamalarında çoğunlukla ABD ve AB’den üniversitelerin bulunması tesadüf değildir. ABD’nin politikalarının diğerlerine aktarılması ile ilgili eğitimin önemli bir rolünün olduğu AB Eski Dış İşleri Bakanı Colin Powell’in şu

sözleriyle desteklenmektedir: “Ben ülkemiz için bundan daha değerli bir varlık düşünemiyorum. Burada eğitim aldım demek geleceğin dünya liderlerinin dostluğunu sağlayacaktır.” (Nye, 2005, ss.13-14).

Nye’a göre insanlar genellikle gücün sonuç üretilecek kaynaklarla eş anlamlı olduğunu düşünmektedir ancak sonrasında o kaynaklarla her zaman istedikleri sonucu alamazlar. Yine de bu güç kaynaklarının önemsiz olduğu anlamına gelmemektedir. Güç kaynaklarına da sahip olmak her zaman istenilen sonucu alacağımızın garantisini vermemektedir Nye’a göre ABD, küresel askeri güce ve erişime sahip bir süper güçtür ancak terörizm, uluslararası suçlar, iklim değişikliği veya bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkması nedenleriyle güç, devlet ve devlet dışı aktörler arasında dağılma göstermiştir. Nye’a göre bir ülke, dünya siyasetinde istediği sonuçları, onun değerlerine hayran olan, onu örnek alan, onun refahına talip olan diğer ülkelerin onu takip etmek istemesiyle elde edilebilir. Bir diğer ifade ile sadece askeri güçle ya da ekonomik yaptırımlarla bir ülkeyi değiştirmek yerine, dünya siyasetinde gündem oluşturmak ve başkalarının ilgisini çekmek önemlidir. Bir hükümetin ülke içindeki davranışlarında uluslararası kurumlarda ve dış politikada savunduğu siyasi değerler de diğerlerinin tercihini güçlü bir şekilde etkilemektedir(Nye, 2021).

Yumuşak güç, insanları zorlamak yerine onları kültür, çekici bir aktör, kurumlar vb. unsurlar aracılığıyla karşı tarafın tercihlerini şekillendirme yeteneğidir. İstenilen şeyin tehdit durumu olmadan kendine çekmektir. Bir devletin kültürü, cezbedici liderinin veya politikalarının başkaları tarafından meşru olarak görülmesi yumuşak gücün başarılı bir şekilde uygulandığını göstermektedir (Nye, 2004). Bir diğer ifade ile ülke dili, yemeği, müziği, eğitimi vs. ile insanlara kendi değerlerini aktarabilmektedir.

Yumuşak gücün kullanılmasında bir ülkenin iktisadi ve finansal etkinliği, rekabet kapasitesi, insan kaynağı, sosyal ve kültürel sermayesi, yönetim biçimi, sanatı, sineması, müziği, eğitimi gibi unsurlar önemli bir yer tutmaktadır. Bu unsurları bir arada tutan ülke “hikayesine kulak kabartılan” ülke haline gelmektedir (Sandıklı, 2015, s.76). Tablo 4’te Nye’in yumuşak ve sert güç olgusuna yer verilmiştir. Nye sert güç kaynaklarını baskı, yaptırım, rüşvet ve maddi ödeme olarak belirtirken yumuşak güç kaynaklarını ise kurumlar, dernekler, değerler ve kültür politikaları olarak belirtmiştir.

Tablo 4.

Nye’in Sert ve Yumuşak Güç Olgusu Tablosu (Nye, 2004, s.8)

	Sert güç	Yumuşak güç
Davranış Spekturumu	Emir, Zorlama, İkna	Gündem oluşturma, Cazibe (çekicilik), Kendi yanına çekme
Kaynak	Baskı, Yaptırım, Maddi ödeme(Rüşvet)	Kurumlar, Dernekler, Değerler, Kültür politikaları

Yumuşak gücün kaynakları arasında kültür, siyasi değerler, hükümet politikaları ve dış politika önemli bir yer tutmaktadır. Kültür, bir devletin fikirlerini çeşitli araçlar kullanarak taşıyan, milli fikirleri aktaran dinamik bir rol üstlenmektedir. Yumuşak güç bakımından kültür, küresel arenada devletlerin varlığını devam ettirmesi adına siyasal hedefli çözümlere farklı ve yeni yaklaşımlar sağlayarak, kamuoyunu etkileyerek fikirlerini aktaran önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi değerler ise, bir diğer önemli kaynak olarak devletleri dolaylı ya da doğrudan bir şekilde etkilemektedir. Bugün, klasik tarzda siyasi değer olgusunun değişime uğradığı özellikle de insan hakları, barış ve özgürlük gibi kavramların güncellenerek kullanıldığı göze çarpmaktadır. Hükümet politikaları ve dış politika ise geçmişte tek bir devletin süper güç olduğu dönemden bugün çok kutuplu bir güç anlayışına geçilmesi söz konusudur. Soğuk Savaşın bitmesi ile özellikle ekonomik ve kültürel alanlardan bir yumuşama yaşanmıştır. Bu durum ise küresel arenada meselelerin diplomasi ağırlıklı olarak barışçıl yöntemlerle çözülmesine uygun bir ortam hazırlamıştır (Aydemir, 2016).

Nye'a yönelik eleştiriler ve yumuşak güçle ilgili diğer yaklaşımlar

Nye'nin tanımlamış olduğu bu kavram zaman zaman birtakım eleştirilere de sebep olmuştur. Bu eleştiriler yumuşak gücün tanımının, yumuşak gücün kaynaklarının ve ilgili ifadelerin gerekli düzeyde analitik bir süzgeçten elenmemesine yöneliktir. Nye'nin sert güç kaynaklarının bazen yumuşak güce kaynak yaratması ya da yumuşak güç kaynaklarının sert güç kaynak yaratma durumu yaratması yönündeki açıklamaları da Nye'nin eleştirilmesine sebep olmuştur. Öte yandan aynı güç kaynakları, insanlar üzerinde hem sert hem de yumuşak güç yaratabilmektedir. Örneğin silahlı kuvvetler bazılarını baskıcı bir algı yaratırken, bazıları için cezbedici bir algı yaratabilmektedir. Sonuç itibarıyla Nye'in yumuşak güç tanımlamasını farklı şekillerde açıklaması ve istisnalarını ortaya koyması bazı belirsizliklere neden olmuş ve bu konuda uzlaşmanın yapılamaması da eleştirileri artırmıştır (Özel, 2018).

Fan ise Nye'in tanımlamış olduğu yumuşak güç kavramının etnik merkezci olduğunu ve çekicilik ile uluslararası ilişkilerde başkalarını etkileme yeteneği arasında bir bağlantı bulunduğunu varsaymaktadır. Ancak Fan'a göre bu varsayım iki temel sorunu ortaya çıkarmaktadır. Sorunlardan biri, bir ülkenin pek çok farklı aktörünün olduğu ile ilgilidir. Bu aktörlerin bazıları çekicilikten hoşlanmakta bazıları ise hoşlanmamaktadır. İkincisi ise, devlet düzeyinde politika yapmak karmaşık ve duyguların daha az yer aldığı politiklardır. Böylece yumuşak gücün etkisi azalmaktadır. Örneğin Nelson Mandela itibarlarından dolayı yumuşak güce sahip olabilir ancak devlet, kişilerden daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Bir devletin yumuşak gücünün var olması bu güce gerçekte kimin sahip olduğu tartışmasını da beraberinde getirmektedir. Örneğin hükümet mi? STK mı? Ticari kuruluşlar mı? Fan'a göre yumuşak gücün belli insanlar üzerinde işe yarayacağı net değildir. Yumuşak gücün kaynaklarının evrensel olup olmadığı da tartışma konusudur.

Örneğin Çin ve Hindistan ülkelerinin kültürel kaynaklara sahip olması aynı tür yumuşak güce sahip oldukları anlamına mı gelmemektedir. Yumuşak güçte kültür önemli bir kaynaksa 7000 yıllık köklü geçmişe sahip Mısır, yaklaşık 250 yıllık bir geçmişe sahip olan ABD'den neden daha güçsüz durumdadır. Fan'a göre kültür tamamen yumuşak güç kaynağı değildir, potansiyel gücün kaynağıdır. Yumuşak güç, sert gücün ayrılmaz bir parçasıdır. Yumuşak güç, sert gücün bir uzantısıdır. Yumuşak güç, sert güçle bağlantılıdır ve ancak sert gücün desteğiyle işleyebilir. Bir ülkenin yumuşak güç kullanabilmesi için bazı temel koşulların olması gereklidir. Fan'a göre sert güç olmadan yumuşak güç düzgün bir şekilde çalışmaz. Örneğin dünya ekonomik açıdan zor bir durumdayken yumuşak gücü uygulama kapasitesi azalacaktır (Fan, 2008).

Nye'in yumuşak güç kavramına yöneltile eleştirilerden biri, bu gücün ölçülebilir olmamasından kaynaklıdır. Yumuşak gücün büyük bir kısmı, bir ülkenin diğer ülkelerce algılanan imajına dayandığı için, bir ülkenin davranışlarını ve eylemlerini diğer ülkenin imajına göre değiştirdiğini kanıtlamak zordur. Nye ölçülebilirlik konusuna bir problem olarak yaklaşmamış, bu konunun çeşitli yöntemlerle aşılabileceğini dile getirmiştir. Ona göre öncelikle ortada bir yumuşak güç olup olmadığı tespit edilmeli, ardından yumuşak gücün bir cazibe merkezi olarak ortaya çıkıp çıkmadığı hedef kitleye sorulmalıdır. Bu anlamda hedef kitleye bir anket uygulanarak bu cazibenin kendilerini yönlendirip yönlendirmediği ölçülebilir ve sorun bu şekilde ortadan kalkabilir (Yapıcı, 2015). Bununla birlikte, dünya çapında, yumuşak gücün etkisini kanıtlayacak, ABD dışında da, pek çok örnek bulunmaktadır. Örneğin, Japonya'nın kültürel diplomasi stratejileri; anime, manga, ve pop müzik gibi kültürel ürünler aracılığıyla dünya genelinde olumlu bir imaj yaratmış ve bu imaj, Japonya'nın uluslararası ilişkilerdeki etkisini artırmıştır (Drifte, 1996). Benzer şekilde, Güney Kore'nin K-pop ve Kore dizileri aracılığıyla elde ettiği popülerlik, ülkenin yumuşak gücünü önemli ölçüde pekiştirmiştir. Bu kültürel ürünler, sadece eğlence sektöründe değil, aynı zamanda turizm, eğitim ve teknoloji alanlarında da ülkenin çekiciliğini artırmıştır. (Valieva, 2018). Bu durum, bir ülkenin imajının ve kültürel çekiciliğinin, diğer ülkelerin halkları ve hükümetleri üzerindeki etkisini göstermektedir. Bu nedenle, yumuşak gücün etkilerini ölçmek zor olsa da, bu gücün dünya çapındaki örnekleri, kültürel diplomasi ve uluslararası ilişkilerdeki önemini kanıtlamaktadır. Dolayısıyla, yumuşak gücün etkili bir şekilde kullanımı, sadece bir ülkenin mevcut kültürel zenginliklerine değil, aynı zamanda bu zenginlikleri global sahnede nasıl etkili bir şekilde sunabildiğine ve paylaşabildiğine de bağlıdır ve yumuşak gücün tedavülü soyut kaynaklara, özellikle de kültürel ve siyasi değerlere dayandığından, etkilerini değerlendirmek sert güce kıyasla çok daha zor olarak kabul edilebilir.

Nye dışında Giulio Gallarotti de yumuşak güçle ilgili düşüncelerini aktarmıştır. Gallarotti'ye göre yumuşak güç kullanılacaksa kaynakların yumuşak; sert güç kullanılacaksa kaynakların sert olması gereklidir. Ancak Gallarotti'ye göre bu durumun tersi durumlar da oluşabilmektedir. Örneğin bir ülkenin pozitif imajının

yüksek olması müttefik rakamının artmasına ve sonrasında o ülkenin savunma gücünün artmasına sebep olabilmektedir. Bir ülkenin elde edebileceği en büyük etki yumuşak ve sert güç arasında optimal çeşitlendirme yoluna gitmesidir. Uluslararası politikadaki değişiklikler, sert gücün kaba kuvvetlerinin yumuşak güce göre öneminin azaldığı daha karışık bir dünya düzenine geçildiğini göstermektedir. Gallarotti'ye göre yumuşak gücün kaynakları uluslararası ve ulusal kaynaklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Uluslararası kaynaklar arasında antlaşmalar, dostluk ilişkileri, uluslararası kanunlara ve kurumlara saygı yer almaktadır. Ulusal kaynaklarda ise refah, yaşam standardı, demokrasinin varlığı gibi unsurlar yer almaktadır (Gallarotti, 2011).

Geun Lee ise yumuşak gücü, ulaşılabilecek politika hedeflerine uygun olarak 5 kategoriye ayırmıştır. Bunlar bir ülkenin barışçıl ve çekici imajını yansıtarak dış güvenlik ortamını iyileştirmeye yönelik yumuşak güç, diğer ülkelerin kendi dış ve güvenlik politikalarına verdiği desteği harekete geçirmeye yönelik yumuşak güç, diğer ülkelerin düşünce ve tercihlerini manipüle etmeye yönelik yumuşak güç, bir topluluğun veya ülkeler topluluğunun birliğini korumaya yönelik yumuşak güç, bir liderin onay derecesini veya bir hükümetin yerel desteğini artırmak için yumuşak güçtür. Lee, yapmış olduğu çalışmada sert kaynak ve yumuşak kaynakların ayrımını yaparak yumuşak güce yeni bir tanımlama getirmiştir. Lee'ye göre bu yeni tanım ise, maddi kaynakları sınırlı olan ama öte yandan yumuşak kaynaklarını geliştirmeye sahip ülkeler için elverişlidir. Yumuşak kaynakların yumuşak güç üretmek için uygulanması, belirli bir ülkenin fiziksel kapasitesinden ziyade entelektüel kapasitesine bağlıdır. Bu sebeple bilgi ekonomisinin giderek 21. Yüzyılın temel ekonomik eğilimine gelmesiyle bir ülkenin yumuşak güç kapasitesini geliştirmesi ülkenin bilgi ekonomisi tabanını tamamlayacaktır. Lee'ye göre bundan sonra yapılması gereken en önemli görev, yumuşak güç saptırma süreçlerini disiplinlerarası çalışmalarla ortaya koymaktır (Lee, 2009).

Kenneth Waltz da yumuşak gücü tanımlamıştır. Waltz'a göre yumuşak güç, sert gücü takip etmektedir. Eğer sert güç varsa yumuşak güç de vardır anlamına gelmektedir. 1930'lu ya da 1950'li yıllarda ülkelerin yumuşak gücü olmadığını vurgulamıştır (Sümer, 2020, s.1152). Diğer taraftan Sanathi Kalathil'e göre yumuşak güce sahip olmak kolay değildir. Kültürel değerlere sahip olmayan ülkelerin yumuşak güce sahip olması kolay gözükmemektedir. Bir diğer ifade ile kültürel miras, tarih, geçmiş, normlar yumuşak güce şekil vermektedir. Herkesin bilginin hem potansiyel üreticisi hem de tüketicisi olduğu çok merkezli küresel ortam devlet ve devlet dış aktörlerin yumuşak güç çabalarını artırma yönelimine götürmektedir (Kalathil, 2011). Bir devletin kültürel ve ideolojik değerlerini tanıtmının yanı sıra, diğer ülkelerin kültürlerine ve değerlerine de saygı gösterme ve onları anlama çabası da yumuşak gücün etkisini ve başarısını arttırması muhtemeldir.

Morgenthau ise gücü fiziksel şiddet kullanımından bir insanın bir başka insanın aklını ve düşüncesini kontrol etmesini sağlayan en görünmez psikolojik bağlantılara

kadar her şeyi kapsayan bir şekilde tanımlamaktadır (Morgenthau, 1970). Yumuşak güç ile ilgili yapılan bir başka çalışma da Alexander L. Vuving tarafından gerçekleştirilmiştir. Yumuşak gücü kendi yanına çekmek için hem gücün hem de onun yumuşaklığının türetildiği 3 kavram geliştirmiştir. Bu kavramları “beauty” (güzellik), “brilliance” (parlaklık) ve “benignity” (iyi huyluluk) olarak belirlemiştir (Vuving, 2009, s.8). Bu kavramlar, bir ülkenin uluslararası arenada etkisini artırmak ve diğer uluslarla olumlu ilişkiler kurmak için kritik öneme sahiptir. *Beauty* kavramı, kültürel zenginlikler, sanat, moda ve turizm gibi unsurlarla bir ülkenin cazibesini artırmayı hedeflemektedir. Zira bir ülkenin kültürel mirası, sanatsal başarıları ve doğal güzellikleri, diğer ülkelerden insanları cezbeder ve o ülkenin imajını güçlendirmektedir. Bu, sadece ekonomik faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kültürel diplomasi yoluyla uluslararası ilişkileri de iyileştirir. Bir ülkenin sahip olduğu güzellikler, o ülkenin halkının ve kültürünün dünya çapında tanınmasını ve sevilmesine de yardımcı olacaktır. *Brilliance* ise bir ülkenin bilimsel ve teknolojik başarılarını, eğitim sisteminin kalitesini ve inovasyon kapasitesini vurgulamaktadır. Bir ülkenin üniversitelerinin, araştırma merkezlerinin ve ileri teknoloji şirketlerinin dünya çapında tanınması, o ülkenin prestijini artırmakta; uluslararası öğrencileri ve yetenekli profesyonelleri cezbetmenin yanı sıra, global işbirliklerini de teşvik etmektedir. Bu nedenle parlaklık, bir ülkenin rekabet gücünü ve gelecekteki başarısını belirleyen önemli bir faktör olarak kabul edilebilir. *Benignity* kavramı ise bir ülkenin insani yardım faaliyetleri, barışçıl dış politikası ve küresel sorunlara yönelik duyarlılığı ile ilgilidir. İyi huyluluk, diğer ülkelerle olan ilişkilerin güven ve işbirliği temelinde gelişmesini sağlamaktadır. Bu kavramlar hep birlikte veya ayrı ayrı bir devletin yumuşak gücü etkin bir şekilde kullanarak bir ülkenin dünya sahnesindeki rolünü güçlendirebilir ve sürdürülebilir bir etki oluşturabilir (Vuving, 2009).

Sonuç itibarıyla yumuşak güç ve sert güç, genellikle birbirleriyle etkileşim içinde olup, her birinin etkisinin sınırları oldukça muğlaktır. Zaman zaman yumuşak güç ve sert güç, birbirini tamamlayarak uyum içinde çalışırken, bazı durumlarda ise biri diğerinin etkisini azaltabilir ya da zayıflatabilmektedir. Bu iki güç türü, uluslararası ilişkilerde karmaşık bir denge oluşturmaktadır. Bir devletin diplomatik stratejileri de bu güç kaynaklarının dengeli bir şekilde kullanılmasını gerektirmektedir. Sert gücün askeri ve ekonomik baskıları, yumuşak gücün kültürel ve diplomatik araçlarıyla desteklendiğinde etkisini artırabilir, ancak yanlış bir kullanımda biri diğerini gölgeleyebilir veya çelişebilir. Bu nedenle, her iki güç kaynağının da dikkatle yönetilmesi ve stratejik olarak harmanlanması, uluslararası arenada başarılı bir etki yaratmada önem arz etmektedir.

Anlaşıldığı üzere çeşitli kişiler tarafından ele alınan yumuşak güç kavramında henüz bir fikir birliğine varılamamıştır. Fikir birliğine varılamamasının en büyük sebebinin ise kaynaklar olduğu görülmektedir. Bu durum, yumuşak gücün etkinliğinin somut bir şekilde belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Farklı ülkeler ve kurumlar, yumuşak güç stratejilerini kendi bakış açlarına ve hedeflerine göre şekillendirmekte, bu da kavramın evrensel bir tanımının yapılmasını engellemektedir.

Yumuşak güç aracı olarak yükseköğretim

Devletler, uluslararası ilişkilerde ya kendi çıkarlarına uygun hareket edecek müttefikler edinmeye çalışır ya da diğer ülkeler kendileri birlikte hareket etmeyi kabul etmezse, onlara karşı sert bir tutum benimseyerek caydırıcı önlemler alır. Devletler arasındaki bu tür etkileşimler; devletin sahip oldukları gücün büyüklüğüne ve etkisine bağlı olarak şekillenmektedir. Dünyadaki güç dengeleri de devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde hangi stratejileri benimseyeceğini ve nasıl diplomatik bir yol izleyeceğini doğrudan etkilemektedir. Bu çerçevede, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte de geleneksel (sert) güç kavramı sorgulanmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş sonrası dönem yumuşak güç kavramının ortaya çıkmasına tanıklık etmiştir. O zamandan günümüze yumuşak güç kavramı, küresel jeopolitik dinamiklerin değişimiyle birlikte gelişmeye devam etmiştir. Ancak özünde, yumuşak güç, zorlamaya veya teşvik etmeye gerek duymadan, cazibe ve ikna yoluyla istenilen sonuçları elde etme yeteneği olarak kabul edilmektedir. Yumuşak gücün en kritik unsuru olan kültür ve onun en önemli parçası eğitim her zaman ön planda olmuştur.

Eğitim, uluslararası arenada bir ülkenin cazibesini ve gücünü artırmada ve olumlu bir imaj inşa etmede stratejik bir araç olarak kullanılmaktadır. Bir ülkenin sahip olduğu kaliteli ve güçlü eğitim sistemi kültürel ve entelektüel değerlerini küresel ölçekte yaymasına olanak tanımaktadır. Zira, kaliteli eğitim kurumları ve araştırma merkezleri, bir ülkeyi eğitim almak isteyen uluslararası öğrenciler için cazip bir destinasyon haline getirmekte olup bahse konu öğrenciler eğitim süreçlerini tamamladıktan sonra, öğrendikleri bilgi, becerileri ve tecrübeleri illiyetlerinin olduğu kendi ülkelerine taşıyarak, eğitim aldıkları devletin kültürel ve akademik etkisini yaygınlaştırmada doğrudan veya dolaylı, gönüllü elçi vazifesi görmeye başlamaktadırlar. Diğer bir ifadeyle, eğitim yoluyla kurulan entelektüel ve kültürel bağlar, uluslararası düzeyde işbirliği ve karşılıklı anlayışın güçlenmesine hizmet etmekte ve bu sayede devletlerin sahip olduğu yumuşak gücün etkisini pekiştirmektedir.

Genellikle kültür ve eğitim ile ilişkilendirilen yumuşak güç; bir ülkenin kültürel, ideolojik ve diplomatik araçlarla diğer ülkeler üzerinde olumlu bir etki yaratarak istediği sonuçları elde etme kapasitesini ifade etmektedir. Bu kapsamda eğitim ve yükseköğretim, yumuşak gücün en kritik bileşenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim, bir devletin uluslararası ilişkilerdeki yumuşak gücünü oluşturan en önemli faktörlerden birisi olmasına rağmen yumuşak güçte eğitim boyutu, hem mevcut literatürde hem de mevcut başlıca yumuşak güç endekslerinde ya hiç değinilmemekte ya da yetersiz bir seviyede değindikleri görülmektedir. Örneğin yumuşak güç ve bileşenlerini ölçmeye yönelik “Measuring National Power (RAND)”, “The Anholt-GfK Roper Nation Brands Index” ve “The New Persuaders: An International Ranking of Soft Power” gibi kaynaklar incelendiğinde her bir endeksin yumuşak gücün kültür, siyasi değerler ve diplomatik ilişkiler gibi farklı yönlerini vurguladığı ve ölçmeyi

öncelediği gözlemlenebilirken; eğitim tatmin edici bir seviyede ele almadığını anlaşılabilmektedir. Bu durum, eğitimin yumuşak güç olarak potansiyelini tam olarak yansıtamamakta ve politika yapımcılar arasında bu önemli aracın daha stratejik kullanılmasını teşvik etmekte yetersiz kalmaktadır. Eğitimin yumuşak güç açısından değerlendirilmesindeki bu eksiklik, uluslararası ilişkilerde önemli fırsatların gözden kaçırılmasına yol açabilir.

Küreselleşmenin etkisiyle eğitim, giderek daha kritik bir öneme sahip hale gelmiş ve bilgi toplumunun gelişimi ile doğru orantılı olarak yükseköğretimin rolü de belirgin bir şekilde artmıştır. Yükseköğretim kurumları, özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren bilgi toplumunun itici gücü olarak konumlanmış ve toplumların ekonomik ve sosyal kalkınmalarında merkezi bir rol üstlenmiştir. Bu nedenle, birçok devlet yükseköğretim kurumlarını uluslararası rekabetin ana unsuru olarak görmüş ve bu alandaki yatırımlarını kayda değer ölçüde artırmıştır. Üniversitelerin, küresel bilgi ekonomisinde rekabet avantajı sağlamada ve ulusal inovasyon sistemlerinin güçlendirilmesinde stratejik bir araç olarak kullanılması, yükseköğretimin uluslararası alanda ve yumuşak güçteki önemini pekiştirmiştir. Dolayısıyla, yükseköğretim kurumları, yalnızca bilgi üretim merkezleri olmanın ötesine geçerek devletlerin yumuşak gücünün etkin birer aracısı olarak uluslararası düzeyde kendisine yer bulmaya başlamıştır.

Uluslararası ilişkilerde ve uluslararası arenada eğitimle ilgili yumuşak güç kavramı üç ana dinamik aracılığıyla işlenmektedir. İlk olarak, yükseköğretim kurumlarının, küresel ölçekte uluslararası öğrencileri çekme kapasitesi gelmektedir. Bu eğitim kurumları, modernizasyon, eşitlik, iyi yaşam ve rekabetçilik gibi değerleri öne çıkararak, farklı kültür ve coğrafyalardan gelen öğrencilere cazip gelmektedir. Sunulan değerler, öğrencilere sadece akademik başarı ve kariyer fırsatları sunmakla kalmaz, aynı zamanda sosyal ve kültürel anlamda daha ileri bir yaşam biçimi vaat eder. İkinci dinamik olarak, bir ülkenin eğitim sisteminin kalitesi, uluslararası alanda tanınırlığı ve akademik başarıları gibi en çarpıcı kaynaklarıyla ilişkilendirilme görülebilir. Sahip olunan bu kaynaklar, yükseköğretim kurumlarının ürettiği bilimsel araştırmalar, teknolojik yenilikler ve bu kurumların mezunlarının global iş gücü piyasasındaki başarıları ile ölçülebilir. Ayrıca, bu kurumlar tarafından gerçekleştirilen uluslararası işbirlikleri ve değişim programları, ülkelerin kültürel çeşitliliğini ve uluslararası etki alanını genişletir. Üçüncü olarak ise, yükseköğretimin, belirli dış politika hedeflerine ulaşmada stratejik bir araç olarak kullanılması ifade edilebilir. Örneğin, bir ülke, başarılı iç gelişim politikalarını desteklemek veya uluslararası güvenlik pozisyonunu güçlendirmek amacıyla yükseköğretim bursları, araştırma destekleri veya eğitim programları aracılığıyla uluslararası öğrencilere ve akademisyenlere kapılarını açabilir. Aynı zamanda, yükseköğretim kurumları aracılığıyla yürütülen yabancı kalkınma yardımları, ülkeler arası ilişkilerin güçlendirilmesine ve yeni diplomasi kanallarının açılmasına katkıda bulunur. Bu tür eğitimsel girişimler hem bireyler hem de toplumlar arası etkileşimleri artırarak, kültürel anlayış ve barışa katkı sağlar (Wojciuk vd., 2015).

Eğitimin bir devletin uluslararası alandaki prestiji ve konumunu belirlemedeki rolü, özellikle son yıllarda, küresel ekonomide yaşanan büyük dönüşümler ve modernleşme süreçlerinde önem kazanan yeni değerlerle birlikte daha da artmıştır. Bu bağlamda, eğitim hususu uluslararası rekabetçiliği artırma ve ekonomik başarıyı destekleme konusunda kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki ekonomik dönüşüm, geleneksel endüstriyel ve ham petrole dayalı üretim modellerinden çok daha sofistike ve bilgiye dayalı üretim modellerine geçişi ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, gelişmiş ülkelerde yaşanan bu ekonomik dönüşüm, endüstriyel, ham petrole dayalı üretim modelinden bilgiye dayalı üretim modeline bir geçişe neden olmuştur. Bu geçiş, yüksek teknoloji, yenilikçilik ve yaratıcılık gibi unsurları ön plana çıkarmakta, dolayısıyla eğitimin bu yeni ekonomik yapı içinde işgücünü yetiştirme ve uyum sağlama biçimini yeniden şekillendirmektedir. Eğitim sistemlerinin, sürekli değişen teknolojik ve ekonomik şartlara adapte olabilmesi ve bu değişimleri entegre edebilmesi, uluslararası arenada bir devletin itibarını ve ekonomik gücünü doğrudan etkilemektedir. Bu yüzden; eğitim politikaları, stratejik planlama ve yatırımlar, ulusal kalkınma planlarının merkezinde kendilerine yer bulmaktadır (Freeman & Louça, 2001).

Eğitimin bir ülkenin ekonomik başarısını ve uluslararası rekabet gücünü artırma konusundaki kritik rolü, sadece bilgi ve beceri geliştirme ile sınırlı kalmamaktadır. Aynı zamanda, toplumsal değerlerin ve kültürel sermayenin inşasında da önemli bir etken olarak öne çıkmaktadır. Bilgiye dayalı ekonomilere geçiş sürecinde, bireylerin sadece teknik becerilerle değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme gibi yetkinliklerle donatılması gerekmektedir. Bu yetkinlikler, küresel iş gücü piyasasında rekabet edebilmek için elzemdir. Ayrıca, ekonomi tarihçilerinin de ifade ettiği üzere, geçmişte bilginin ve dolayısıyla bu bilgiyi yaygınlaştırmak için gerekli olan eğitimin modernleşme ve teknolojik avantaj elde etme hususunda önemli bir itici gücü olduğu, sonrasında ise hızlı kalkınmaya dönüştüğü ve küresel siyasi etkileri teşvik ettiği çok sayıda durum yer almıştır. (Landes, 1998).

Bilgi sadece katlanarak büyümekle kalmamakta aynı zamanda küresel çapta hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Bu küresel bilgi yarışına yetişmek için de eğitim kaçınılmaz ve gereklidir. İşgücü piyasasının gereksinimlerinin ötesine geçen eğitim de, post-materyalist değerlere geçişi yansıtmaktadır. Bu etkiler; bir devletin diğer devletler için çekiciliğinin başlıca nedenleri olabileceğinden, bahse konu devletin yumuşak gücünü oluşturmaktadır. Sosyal yaşamın çeşitli yönlerinde tarif edilen dönüşüm göz önüne alındığında, eğitimin uluslararası ilişkilerde giderek daha önemli bir faktör haline geldiğini ve bir ülkenin yumuşak gücüne dönüştüğünü ifade etmek yanlış olmayacaktır (Inglehart & Welzel, 2005).

Nye birçok kez eğitimden önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak bahsetmektedir. Nye'a göre eğitim yumuşak gücü artırabilir ve gücün doğasını daha iyi kavramayı sağlayabilir olmakla birlikte, Nye bu hususta genel olarak daha fazla ayrıntıya

girmemektedir (Nye, 2004). Diğer taraftan tam bir sistematik kurmamasına rağmen Hopf'a göre yumuşak güçte eğitim unsuru özellikle uluslararası öğrencileri cezbetme kapasitesine sahip üniversiteler ve lisansüstü enstitüler aracılığıyla, hegemonik yeniden üretimin en önemli unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bir devlet, kendi üniversitelerinde ne kadar çok uluslararası öğrenci yetiştirebilirse, bu devletin hegemonik ideolojisinin dünya çapında yayılma olasılığı da o kadar artacaktır. Bu bağlamda, uluslararası eğitim programları, öğrenci değişim anlaşmaları ve uluslararası öğrencilere sağlanan burslar, bir devletin yumuşak gücünü artırmak ve küresel etki alanını genişletmek için kritik araçlar olarak görülmektedir. Eğitim kurumları, sadece akademik bilgi ve becerilerin aktarımını sağlamaz, aynı zamanda kültürel ve ideolojik değerlerin de yayılmasını sağlamaktadır. Zira uluslararası öğrenciler, eğitim aldıkları süre boyunca buldukları ülkenin kültürel ve toplumsal normlarını, değerlerini ve yaşam tarzını öğrenmektedirler. Bu deneyimler, öğrencilerin kendi ülkelerine döndüklerinde bu değerleri yaymalarına ve bu ideolojilerin küresel ölçekte benimsenmesine katkıda bulunmaktadır (Hopf, 2013). Dolayısıyla, uluslararası öğrencilere yönelik çekici ve yüksek kaliteli eğitim programları sunmak, bir ülkenin kültürel ve ideolojik etkisini artırmanın en etkili yollarından biri olarak kabul edilebilir. Bunun yanı sıra, uluslararası öğrenciler eğitim aldıkları ülkede kaldıkları süre boyunca yerel topluluklarla etkileşimde bulunarak kültürel anlayış ve dostluk bağları kurmaktadır. Bu bağlar, uzun vadede diplomatik ilişkileri güçlendirmekte ve uluslararası iş birliklerini teşvik etmektedir. Bir devletin üniversiteleri ve lisansüstü enstitüleri, küresel akademik ağların merkezleri haline gelerek, bilgi ve inovasyonun uluslararası dolaşımını sağlar ve bu da ülkenin bilimsel ve teknolojik prestijini artırır. Ayrıca, uluslararası öğrencilerin eğitim aldıkları ülkede kurdukları profesyonel ve kişisel ağlar, bu ülkelerin küresel pazarda rekabet avantajı elde etmesine yardımcı olmaktadır (Mellors vd., 2013). Bu nedenle, uluslararası öğrencileri çekmek ve onlara kaliteli eğitim fırsatları sunmak, bir ülkenin hem kısa hem de uzun vadeli stratejik hedeflerine ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır. Sonuç olarak, Hopf'un belirttiği gibi, eğitim kurumları aracılığıyla uluslararası öğrencileri çekmek, bir ülkenin hegemonik ideolojisinin dünya çapında yayılmasını ve kabul görmesini sağlayan önemli bir stratejidir. Eğitim, bu anlamda, yumuşak gücün en etkili ve kalıcı araçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yükseköğretim, ilk eğitim kurumlarının kurulduğu dönemlerden itibaren yumuşak gücün önemli bir kaynağı olmuştur. Atina ve Bağdat gibi şehirlerde dünyanın farklı köşelerinde kurulan eğitim kurumları- ağırlıklı olarak da üniversiteler- dünyanın her yerindeki elitlerin entelektüel yaşamı üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Bu eğitim kurumları, sadece buldukları ülkelerin değil, başta Avrupa olmak üzere dünyanın entelektüel ve kültürel gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Öğrencilerin ve akademisyenlerin hareketliliği, farklı ülkelerden gelen bireylerin bilgi ve fikir alışverişinde bulunmalarına olanak tanıyarak, entelektüel ve kültürel etkileşimi artırmıştır. Bu eğitim kurumları, sadece bilgi ve beceri aktarımını sağlamakla

kalmamış, aynı zamanda farklı kültürler arasında köprüler kurarak, eğitim aracılığıyla yumuşak gücün en eski örneklerinden birini oluşturmuştur (Wojciuk, 2018).

Gerçekten de eğitim, bir devletin yumuşak gücünü artırmak için güçlü bir araç olma potansiyeline sahiptir. Çünkü eğitim; sadece bilgi ve beceri aktarımını değil, aynı zamanda kültürel anlayışı ve diplomatik ilişkileri güçlendirmeyi de içeren çok yönlü bir araç olarak kabul edilebilir. Uluslararası öğrenci hareketliliği, akademik iş birlikleri ve kültürel değişim programları gibi eğitimle ilgili faaliyetler, bir devletin kültürel ve akademik etkisini küresel ölçekte yaymasına imkân tanımaktadır. Örneğin, uluslararası öğrenciler, ülkelerine geri döndüklerinde yarattıkları etki ve uluslararası akademik iş birliklerinin uzun vadeli sonuçları göz ardı edilemez kılmaktadır. Dolayısıyla, eğitim boyutunun yumuşak güç kavramı içerisindeki önemini artırılması, bu alandaki stratejilerin ve politikaların daha etkili bir şekilde geliştirilmesi devletlere önemli avantajlar sağlayacaktır.

Yöntem

Makalede, yumuşak güç kavramında eğitim ve yükseköğretim ilişkisini incelemek amacıyla betimsel içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntemin seçilmesinin temel nedeni, yumuşak güç bağlamında eğitim ve yükseköğretimin mevcut literatürde bulunan genel eğilimlerini sistematik bir şekilde derleyerek analiz edebilme imkânı sunmasıdır. Betimsel içerik analizi kullanılarak, mevcut literatürdeki yumuşak güç ile eğitim ve yükseköğretim arasındaki ilişkilere dair genel eğilimler derlenip değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, elde edilen bulgular, eğitim ve yükseköğretimin devletlerin yumuşak güç kullanımında önemli bir yeri olduğu ancak yeteri kadar sistematik çalışmanın henüz tam manasıyla gerçekleştirilmediğini kavramama olanak tanımıştır.

Bulgular ve Yorum

20. yüzyıla kadar uluslararası ilişkilerdeki güç kavramında genellikle askeri güç ve zorlayıcı unsurlar ön plana çıkmaktaydı. Ancak, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, geleneksel sert güç uygulamalarının yol açtığı insani olmayan durumlar ve devletlerin itibarlarına verdiği zarar sonucunda güç ilişkilerinin dinamikleri değişmiş ve sosyal, kültürel, ekonomik faktörlerin de etkili olduğu yeni bir döneme girilmiştir (Watanabe & McConnell, 2008). Bu süreçte, Joseph Nye tarafından literatüre kazandırılan “yumuşak güç” kavramı, devletlerin yalnızca askeri güçle değil, aynı zamanda kültürel etkileri, eğitim sistemleri, sanat ve değerler sistemiyle de küresel alanda etkili olabileceğini ortaya koymuştur (Nye, 1990). Çok kutuplu dünyada, devletlerin sadece askeri veya ekonomik güçle değil, aynı zamanda entelektüel ve kültürel cazibeleriyle de diğer devletler üzerinde nüfuz sahibi olabilecekleri, bu kavramla açıklığa kavuşmuştur. Böylece, yumuşak güç, uluslararası arenada bir devletin etkisini ve kalıcılığını artırmanın, yalnızca zorlayıcı güç unsurlarına değil,

aynı zamanda kültürel diplomasi ve eğitim gibi daha incelikli araçlara da bağlı olduğunu göstermiştir.

Modern dönemim kuramsallaştırmaya çalıştığı ve geçmişe göre uluslararası ilişkilerde esen daha ılıman rüzgârın sonucu olarak görülebilecek yumuşak güç kavramı bir devletin kültürel, diplomatik ve ideolojik etkisinin yanı sıra eğitim, medya ve ekonomik ilişkiler gibi alanlarda etkili olma kabiliyetini ifade etmektedir. Yumuşak gücün araçları genellikle diplomatik ilişkiler, kültürel alışverişler, eğitim ve insan yardımı gibi barışçıl ve çekici yöntemlerden oluşmaktadır. Sert güç ise; askeri güç, ekonomik yaptırımlar ve tehditler gibi daha baskıcı ve zorlayıcı araçları içermektedir.

Yumuşak güç ve sert güç arasındaki temel ayrım, etkileme yöntemlerinde yatmaktadır. Sert güç, genellikle tehdit, zor kullanma veya caydırıcılık yoluyla hedeflenen sonuçlara ulaşmayı amaçlarken, yumuşak güç, daha çok çekicilik ve ikna ile etki yaratmayı hedeflemektedir (Nye, 2004). Yumuşak güç, uzun vadede etkili ve sürdürülebilir bir yöntemdir çünkü bu yaklaşım, hedef kitlenin/devletin gönüllü olarak istenilen yönde hareket etmesini sağlamaktadır. Sert güç, askeri müdahale gibi daha doğrudan ve zorlayıcı araçları içerirken, yumuşak güç, daha dolaylı, uzun vadeli ve cazip bir stratejiyi temsil etmektedir. Yumuşak gücün temel amacı, başkalarını ikna ederek onların davranışlarını etkilemek ve kendi değerlerini, kültürünü ve politikalarını yaymak suretiyle kendi çıkarlarına hizmet etmelerini sağlamaktır.

Yumuşak gücün tarihi gelişimi, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde, uluslararası ilişkilerdeki paradigma değişikliğiyle birlikte daha da önem kazanmıştır. Geleneksel devletler arası çatışmaların yanı sıra; küreselleşme, iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve sivil toplumun güçlenmesi gibi faktörler yumuşak gücün etkisini artırmıştır. Özellikle ABD'nin küresel etkisi, Hollywood filmleri, popüler müzik, Burger King ve McDonald's gibi fast food gibi kültürel ürünler aracılığıyla yayılmıştır (Ferguson, 2009). Diğer ülkeler de benzer şekilde, kendi kültürlerini ve değerlerini uluslararası alanda yaymak için yumuşak gücü kullanmaktadır. Elbette, yumuşak güç, bir devletin isteklerini başka devletlere kabul ettirmek için sert güç kullanımı yerine, çekiciliği ve etkileyiciliğiyle diğerlerini kendisine yönlendirme becerisidir.

Günümüz dünya koşulları, yumuşak gücün devletlerin politikalarında giderek artan bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Fransız Devrimi sonrasında Batı dünyası hem ekonomik hem de sosyal açıdan büyük ilerlemeler kaydederken, ABD'nin güçlenmesiyle sonuçlanan süreç insanlığı iki büyük dünya savaşıyla karşı karşıya bırakmış ve bu savaşlar ciddi kayıplara yol açmıştır. Medeniyetlerin gelişimiyle kıyaslandığında, savaşların daha ilkel, ölümcül ve baskıcı yöntemler olarak görülmesi bu dönemde belirginleşmiştir. 20. yüzyılın devamında dünya, medeniyetlerin isteklerine ulaşmak için sert güç kullanımının zorunlu olmadığı, diplomasinin ve müzakerenin öncelendiği bir ortama evrilmiştir. Bu tarihsel gelişmeler, günümüzde küresel etkileşimlerin ve kültürel paylaşımların önemini

artırmış, devletler ve toplumlar arasındaki ilişkiler askeri güçten ziyade kültürel ve eğitsel etkileşimler temelinde şekillenmeye başlamıştır. Bu dönüşümün en belirgin yansımaları, yumuşak güç bağlamında eğitim ve yükseköğretim alanlarında görülmektedir.

Eğitim, her zaman sadece bilgi ve beceri edinmenin ötesinde bir anlama sahip olmuştur. Eğitimin önemli bir parçası olan yükseköğretim, ilk üniversitelerin kurulduğu ilk dönemlerden bu yana yumuşak gücün önemli bir kaynağı olmuştur. Yükseköğretim kurumları kurulduğu ilk dönemlerde dahi hem bilgi üretim ve yayma merkezi hem de farklı kültürlerden gelen öğrencilerin buluşma noktası olmuştur. Bu sayede devletler arası etkileşimi artırarak diplomasiye katkıda bulunmuştur. Üniversitelerin bu tarihsel rolü, yüzyıllar boyunca süregelmiştir ve günümüzde de uluslararası alanda bir devletin etkisini ve prestijini artırmada kritik bir araç olarak önemini korumaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yumuşak güç aracı olarak eğitim, küresel algıların ve anlatıların şekillendirilmesinde stratejik bir araç olarak işlev görmekte ve devletlerin kültürel ve ideolojik değerlerini uluslararası arenada yaymalarına destek sağlamaktadır. Eğitim sistemlerinin, müfredatlarının ve akademik yapılarının ihraç edilmesi yoluyla, devletler küresel bilgi üretimi ve paylaşımında etkili bir rol üstlenmektedirler. Bu süreç, eğitim içeriğine entegre edilen değerler ve dünya görüşlerinin, farklı coğrafyalardaki öğrenciler ve akademisyenler üzerinde kalıcı etkiler yaratmasına olanak tanımaktadır. Kendilerini öncü araştırma ve geliştirme eğitim merkezleri olarak konumlandıran devletler, küresel ölçekte en yetenekli beyinleri çekmekte ve bu süreçte entelektüel sermayelerini güçlendirmektedir. Elde edilen bilimsel ve teknolojik kazanımlar, ev sahibi devletin küresel alandaki etkisini artırırken, aynı zamanda bu yeniliklerin küresel çapta benimsenmesi ve uygulanması, ilgili devletin entelektüel liderliğini pekiştiren bir unsur haline gelmektedir.

Eğitim, uluslararası ilişkilerde bir devletin yumuşak gücünün temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilmelidir ancak mevcut literatürde ve yumuşak güç endekslerinde bu unsur yeterince vurgulanmamaktadır. Eğitim, bir ülkenin kültürel, sosyal ve ideolojik değerlerini dünyaya yayma kapasitesini artırırken, aynı zamanda bu ülkenin küresel sahnede daha geniş bir etki alanı oluşturmasını sağlamaktadır. Örneğin, üniversitelerin uluslararası öğrencileri çekme kapasitesi, sadece bu öğrencilerin eğitim aldığı ülkenin akademik ve bilimsel başarılarını dünyaya tanıtmakla kalmaz; aynı zamanda modernizasyon, eşitlik, rekabetçilik gibi evrensel değerlerin de küresel düzeyde yayılmasına katkıda bulunur. Hong'a (2022) göre, uluslararası öğrenci hareketliliği, ev sahibi ülkelerde ulusal etkiyi uygulamak ve artırmak için önemli bir dış politika girişimi olarak kabul edilebilir. Bu süreç, uzun vadede devletler arası diplomatik ilişkilerin güçlenmesine, kültürel yakınlaşmaya ve uluslararası işbirliğinin artmasına zemin hazırlamaktadır.

Uluslararası öğrenciler, kendi ülkelerine döndükten sonra, genellikle misafir oldukları ülkelerin kültürünün etkili taşıyıcıları veya gönüllü elçileri olarak yayılımcıları olmaktadır. Yalnızca edindikleri akademik bilgi ve becerileri değil, aynı zamanda yurtdışında geçirdikleri süre boyunca maruz kaldıkları kültürel normları, değerleri ve uygulamaları da yanlarında getirmektedirler. Bu kültürel aktarım, kendi toplumlarında farklı yaşam biçimlerinin daha iyi anlaşılmasına ve takdir edilmesine de yol açarak derin bir etki yaratabilir. Ayrıca, bu öğrenciler uluslararası eğitimlerinden edindikleri ileri düzeydeki bilgi ve yenilikçi fikirleri kendi ülkelerinin kalkınmasına uygulayarak önemli katkılarda bulunurlar. Çeşitli alanlarda yeni bakış açıları ve yaklaşımlar getirerek ilerlemeyi ve gelişimi teşvik ederler. Farklı eğitim sistemlerini ve en son araştırmaları tecrübe etmeleri, yerel sorunları çözmede ve sürdürülebilir büyümeyi teşvik etmede çok önemli olabilecek benzersiz görüşler sunmalarını sağlar.

20. yüzyılın ikinci yarısında, küresel medyanın ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, devletlerin sadece askeri güce dayanarak etki alanlarını genişletmeleri zorlaşmıştır. Bu dönemde, yumuşak gücün etkinliği ve önemi giderek artmış ve devletler arası ilişkilerde daha fazla önemsenir hale gelmiştir. Bugün, uluslararası ilişkilerde yumuşak gücün kullanımı ve etkisi, devletlerin uluslararası politika ve güvenlik stratejilerinde önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim Li ve Xue (2023) da, diğer ülkelerle eğitim değişim ve işbirliği projelerinin desteklenmesini, genişletilmesini, kaynaklarının artırılmasını önermektedir.

Sonuç olarak, geleneksel güç dinamiklerinin değiştiği bir dünyada, eğitim yumuşak gücün hayati bir aracı olarak kalmaya devam etmektedir. Bir başka deyişle, yumuşak güç ve yükseköğretim günümüz uluslararası ilişkilerinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır ve sert güçle birlikte kullanılarak devletlerin çıkarlarını koruma ve etkilerini artırma amacına hizmet etmektedir. Bu nedenle, yumuşak güç üzerine yapılan akademik çalışmalar ve stratejik planlamalar ile yükseköğretime yapılan yatırımlar uluslararası politika ve güvenlik alanlarında önemli bir yer tutmaktadır.

Çıkar Çatışması ve Etik Bildirimi

Bu çalışma tek yazar tarafından yürütüldüğünden dolayı çıkar çatışması söz konusu değildir. Tüm etik kurallar dikkate alınmıştır.

Kaynakça

- Akyıl, L. (2017). Uluslararası İlişkilerde Algı Yönetimi Aracı: Propaganda Sineması. *Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art*, 2(2), 129-139.
- Art, R. J., & Waltz, K.N. (1999). *The Use of Force: Military Power and International Politics*. Newyork: Rowman & Littlefield Publications.
- Aydemir, A. (2016). *Dış Politikada Yumuşak Güç ve Medya*. Kalkedon Yayınları.

- Baldwin, D. A. (2013). *Power in International Relations*. In Carlsnaes, Walter, Risse, Thomas & Beth A. Simons (Ed), *Handbook of International Relations*. London: Sage Publication, 273-297.
- Brown, C. & Ainley, K. (2013). *Uluslararası İlişkileri Anlamak* (M. G. Ayrıl, Çev.), Sümer Kitabevi.
- Fan, Y. (2008). Soft Power: Power of Attraction or Confusion? *Place Branding and Power Diplomacy*, 4(2), 147-158. <https://doi.org/10.1057/pb.2008.4>
- Freeman, C., & Louça, F. (2001). *As Time Goes By: From the Industrial Revolutions to the Information Revolution*, Oxford: Oxford University Press.
- Gallarotti, G. (2011). Soft Power: What is it why it's important and the conditions under which it can be effectively used. *Journal of Political Power*, 4(1), 25-47. <https://doi.org/10.1080/2158379X.2011.557886>
- Hopf, T. (2013). Common-sense constructivism and hegemony in world politics. *International Organization*, 67(3), 317-354. <https://doi.org/10.1017/S0020818313000040>
- Inglehart, R., & Welzel, C. (2005). *Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Drifte, R. (1996). The Use of Soft Power in Japan's Foreign Relations. In Japan's Foreign Policy in the 1990s. St Antony's Series. London: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230372368_4
- Ferguson, N. (2009). "Think Again: Power", *Foreign Policy*, 3.11.2009, <https://foreignpolicy.com/2009/11/03/think-again-power/>
- Hong, M. (2021). Evaluating the soft power of outbound student mobility: an analysis of Australia's New Colombo Plan. *Higher Education Research & Development*, 41(3), 743-758. <https://doi.org/10.1080/07294360.2021.1872054>
- Kalathil, S. (2011). China's Soft Power in the Information Age: Think Again. *ISD Working Papers in New Diplomacy*, 1-12 https://ciaotest.cc.columbia.edu/wps/isd/0024954/f_0024954_20385.pdf
- Landes, D. (1998). *The Wealth and Poverty of Nations: Why Some Are So Rich and Some So Poor*. London: Norton & Company.
- Lee, G. (2009). A Theory of Soft Power and Korea's Soft Power Strategy. *Korean Journal of Defense Analysis*, 21(2), 205-218.

- Li, J., & Xue, E. (2022). The rising soft power: An educational foreign exchange and cooperation policy conceptual framework in China. *Educational Philosophy and Theory*, 55(12), 1329–1338.
- Morgenthau, H. J (1970). *Uluslararası Politika: Güç ve Barış Mücadelesi*, Cilt:1, (B.Oran & Ü. Oskay, Çev.), Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınları
- Morgenthau, H. J (1993). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 6. Baskı, New York: Mc Graw Hill.
- Moravesik, A. (2017). Europe Is Still a Superpower, <https://foreignpolicy.com/2017/04/13/europe-is-still-a-superpower/>
- Medin, B., & Koyuncu, S. (2017). Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Sinema: Hollywood Örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 836-844.
- Mellors-Bourne, R., Humfrey, C., Kemp, N., & Woodfield, S. (2013). *The wider benefits of international higher education in the UK*. London: Department for Business Innovation and Skills.
- Nye, J.S. (1990). *Bound to Lead: The changing nature of American power*. New York: Basic Books
- Nye, J.S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, New York: Public Affairs.
- Nye, J. S. (2005). *Soft Power and Higher Education*. <https://library.educause.edu/-/media/files/library/2005/1/ffp0502s-pdf>
- Nye, J.S. (2006). Think again: Soft power, Foreign Policy, <http://foreignpolicy.com/2006/02/23/think-again-soft-power/>
- Nye, J.S. (2008). *The Powers to Lead*, New York: Oxford University Press.
- Nye, J.S. (2011). *The Future of Power*. New York: Public Affairs.
- Nye, J.S. (2021). Soft Power: The Evolution of a Concept, *Journal of Political Power*, 14(1), 196-208.
- Özel, C. (2018). Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-27. <https://doi.org/10.28956/gbd.422722>
- Sandıklı, A. (2015). *Türkiye'nin Jeopolitiği Yumuşak Güç Savaşları ve Terörizm*, Bilgesam Yayınları

- Sümer, Z.G. (2020). Yumuşak Güç Yanılgısı, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 1143-1160. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.663240>
- Şahin, M., & Orhan Çifçi, O. (2022). Amerikan Dış Politikasında Yumuşak Güç Enstrümanları ve Kültürel Diplomasi. *Türkiye'nin Yumuşak Güç Enstrümanı Olarak Kültürel Diplomasi ve İletişim*, 1. Baskı, İstanbul, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, 231-257.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*. 11. Baskı.
- Valieva, J. (2018). Cultural Soft Power of Korea. *Journal of History Culture and Art Research*. 7(4), 207-212. <https://doi.org/10.7596/taksad.v7i4.1837>
- Vuving, A.L (2009). How Soft Power Works. <https://dkiapcss.edu/Publications/Vuving%20How%20soft%20power%20works%20APSA%202009.pdf>
- Walt, S. (1998). International Relations: One World, Many Theories. *Foreign Policy*, 110, 29-46. <https://doi.org/10.2307/1149275>
- Watanabe, Y., & McConnell, D. L. (2008). *Soft power superpowers: Cultural and national assets of Japan and the United States*. New York: M.E. Sharpe.
- Wojciuk, A. (2018). "Higher education as a soft power in international relations". In *Handbook of Cultural Security*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781786437747.00025>
- Wojciuk, A., Michałek, M., & Stormowska, M. (2015). Education as a source and tool of soft power in international relations. *European Political Science*, 14(3), 298–317. <https://doi.org/10.1057/eps.2015.25>
- Yapıcı, U. (2015). Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?. *Uluslararası İlişkiler*, 12 (47), 5-25.
- Yılmaz, A. N., & Kılıçoğlu, G. (2017). Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*. 8(15), 83-118.

Extended Abstract

Power, as the capacity to influence and direct others, has always been integral to human relationships and societal interactions. Since ancient times, those wielding power have instigated societal transformations and directed the actions of others.

Power enables the initiation of change and the creation of new formations, making it a valuable element of human existence. According to the Turkish Language Association, power is defined as the ability to influence others politically, socially, economically, militarily, etc., and as the potential held by a nation, army, or similar entity in terms of economic, political, industrial, and military aspects.

Power's significance extends to international relations, where it shapes interactions between states. The nature of humans shaped by power is evident in the state structures they form and the international relations they engage in. Power is considered one of the fundamental concepts in international relations, with states interacting in a political arena through a power race (Morgenthau, 1993).

Realism posits that states are the primary units of analysis, competing for power and security within an anarchic international system. Realist theory suggests that states are primarily concerned with their survival and interests, leading them to continuously seek power and security. This competition manifests through military capacity enhancement, strategic alliances, and economic accumulation. Liberalism argues that political power is not solely confined to the nature of the state or material resources but also encompasses dynamics arising from relationships between actors. States remain significant in international relations, but non-state actors such as international organizations, civil society, and multinational corporations also play crucial roles. These actors influence processes like international cooperation and norm formation, impacting state decisions and spheres of influence. Constructivism, which gained prominence after the end of the Cold War, emphasizes the central role of ideas, norms, and values in international relations. This theory asserts that international politics is shaped by persuasive ideas, collective values, culture, and social identities. According to constructivists, the behaviors of states and other international actors are determined through shared beliefs and norms, highlighting that the international system is socially constructed.

The sources of power have evolved over different periods. For instance, in the 16th century, Spain's power was derived from bullion, colonial trade, mercenary armies, and dynastic ties. In the 17th century, the Netherlands led through trade, capital markets, and naval strength. The 18th century saw France's leadership based on population, rural industry, public administration, and a strong army. In the 19th century, England's industrial prowess, political stability, and financial systems secured its dominance. The 20th century highlighted the United States' leadership with its economic scale, scientific and technical leadership, universal culture, military power, alliances, and global communication networks.

Joseph S. Nye introduced the concept of soft power in 1990 in his book "Bound to Lead." Nye defines soft power as the ability to attract and co-opt rather than coerce. It arises from the appeal of a country's culture, political values, and policies. Unlike hard power, which involves military and economic means, soft power relies on attraction and persuasion.

Hard power encompasses coercive measures such as military force and economic sanctions, aiming for immediate and direct impacts. In contrast, soft power operates through cultural diplomacy, education, and ideological influence, creating long-term and sustainable effects by shaping preferences and perceptions without coercion.

Education plays a significant role in soft power. Nye frequently mentions education as an essential source of soft power. High-quality education systems can enhance a country's global standing and influence. International students, attracted to top-tier institutions, become informal ambassadors for the host country, spreading its culture and values when they return home.

Hopf argues that educational institutions, especially those attracting foreign students, play a critical role in hegemonic reproduction. Universities and graduate schools that draw international students help disseminate the host country's ideological framework globally. This not only fosters diplomatic ties but also enhances the country's soft power by creating a favorable image and influence through educational and cultural exchanges.

Education is an important factor in shaping a state's soft power in international relations, yet it is not sufficiently emphasized in current literature and soft power indices. For example, the capacity of universities to attract foreign students on an international scale helps promote values such as modernization, equality, and competitiveness globally. However, this potential dimension of education is often either missing or inadequately explored in existing soft power indices. Education not only enhances academic achievement and success in the labor market but also strengthens international interactions and diplomatic relations by promoting cultural and social values. Despite its importance, the role of education in soft power is often underrepresented in academic literature and soft power indices. Many studies and indices do not adequately address the potential impact of education on a country's soft power. This oversight suggests a need for more comprehensive analysis and inclusion of education's influence in the assessment of soft power.

In summary, power in international relations encompasses both hard and soft power. While hard power involves coercive measures like military force, soft power relies on attraction and persuasion through cultural, ideological, and educational means. The evolution of power sources over different historical periods highlights the changing dynamics of power. Today, soft power, particularly through education, plays an increasingly crucial role in shaping international relations and enhancing a country's global influence.